

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ
เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์*

THE CURRENT CONDITIONS, DESIRED CONDITIONS, AND PRIORITY
NEEDS FOR ENHANCING INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN BURIRAM'S EDUCATION SANDBOX

ณัฐพงษ์ วิรุณพันธ์¹ และ สุรเชต น้อยฤทธิ์²

Natthaphong Wiroonphan¹ and Surachet Noirid²

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹⁻²Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author's Email: 67010581017@msu.ac.th

วันที่รับบทความ : 28 พฤษภาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ 16 มิถุนายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 18 มิถุนายน 2569

Received 28 May 2026; Revised 16 June 2026; Accepted 18 June 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 958 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 282 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตรฐานค่า

Citation:

* ณัฐพงษ์ วิรุณพันธ์ และ สุรเชต น้อยฤทธิ์. (2569). สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1585-1597.

Natthaphong Wiroonphan and Surachet Noirid. (2026). The Current Conditions, Desired Conditions, And Priority Needs For Enhancing Innovative Leadership Of School Administrators In Buriram's Education Sandbox. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1585-1597.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.94) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.52) สำหรับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the current conditions, desirable conditions, and priority needs for enhancing the innovative leadership of school administrators under Buriram's Education Sandbox. This study employed quantitative research design. The population consisted of 958 individuals, including school directors, deputy school directors, and classroom teachers in the Educational Innovation Area of Buriram Province. A sample of 282 participants was obtained through stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis included the mean, standard deviation, and the Priority Needs Index modified ($PNI_{modified}$).

The research findings revealed that the overall current conditions were at a moderate level, while the overall desirable conditions were at the highest level. The needs for strengthening innovative leadership, ranked from highest to lowest, were as follows: innovative vision, creativity, climate of innovative organization, and teamwork, respectively.

Keywords: Priority Needs Index modified, Innovative Leadership, School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศต้องปรับตัวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบาย “Thailand 4.0” ที่มุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) ระบบการศึกษาจึงต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษา 4.0 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งพัฒนาระบบการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

อย่างไรก็ตาม จากปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยที่ยังขาดการบูรณาการการทำงาน และขาดกลไกในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปขยายผล รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กระจายอำนาจ และให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาในการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับการประกาศจากสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากมีความพร้อมและมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นพื้นที่นำร่องในการบริหารจัดการที่เน้นความคล่องตัวและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ผู้เรียนและชุมชน (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, 2567)

ภายใต้บริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำองค์การไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Şen & Eren, 2012) ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารมักเผชิญกับความท้าทายในการบริหารจัดการท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมี “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม” (Innovative Leadership) (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2564) ที่ประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม ทว่าจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในบริบทเฉพาะของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์อย่างเป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้

เป็นฐานในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านการสร้างและพัฒนาสิ่งใหม่ โดยผู้บริหารต้องมีสมรรถนะ บุคลิกภาพ และบทบาทที่เอื้อต่อการสร้างสิ่งใหม่ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างโอกาสที่สลับซับซ้อน นอกจากนี้ยังต้องสามารถสร้างความไว้วางใจและสัมพันธ์ภาพอันดี สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนกำหนดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อให้ทันต่อบริบทของโลกยุคใหม่ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม (Innovative Vision) คือ ความสามารถในการสร้างและสื่อสารภาพอนาคตที่ชัดเจน มีเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) คือ ความสามารถทางการคิดที่มุ่งเน้นการสร้างสิ่งใหม่ การดัดแปลง หรือประยุกต์แนวคิดเดิมให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ผ่านความคิดริเริ่ม ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และความละเอียดลออ

3. การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม (Climate of Innovative Organization) คือ การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านวัฒนธรรมองค์การ การสร้างเครือข่าย และการใช้เทคโนโลยี

4. การทำงานเป็นทีม (Teamwork) คือ ความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือกันทำงานโดยมีเป้าหมายเดียวกัน มีการสื่อสาร ประสานงาน และสนับสนุนพฤติกรรมซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง สภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุความแตกต่างและนำมาจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลัง (Priority) ของสิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา ในการวิจัยนี้ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ซึ่งเป็นวิธีการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นอยู่จริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญในการตัดสินใจกำหนดทิศทาง และจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้ตรงกับปัญหาและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคิดค้นและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายอำนาจ และให้อิสระแก่สถานศึกษา ตลอดจนสร้างกลไกการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2567 เนื่องจากมีความพร้อมและมีแผนการขับเคลื่อนที่ชัดเจน โดยสถานศึกษาในพื้นที่มีอิสระและมีความคล่องตัวสูง เช่น สามารถปรับใช้หลักสูตรแกนกลางฯ ได้โดยไม่ติดตัวชี้วัด มีอิสระในการเลือกใช้สื่อและออกแบบการทดสอบเฉพาะพื้นที่ ตลอดจนได้รับงบประมาณแบบวงเงินรวม (Block Grant) ภายใต้งบนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีศักยภาพตลอดชีวิต และก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 โรงเรียน มีผู้อำนวยการโรงเรียน

จำนวน 40 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 890 คน รวมทั้งสิ้น 958 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan (1970) แล้วทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมีผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 258 คน รวมทั้งสิ้น 282 คน ดังตารางที่

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ขนาดของสถานศึกษา	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้อำนวยการโรงเรียน	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	ครูผู้สอน	รวม	ผู้อำนวยการโรงเรียน	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	ครูผู้สอน	รวม
เล็ก	10	-	78	88	3	-	23	26
กลาง	24	14	392	430	7	5	113	125
ใหญ่	4	7	199	210	2	3	58	63
ใหญ่พิเศษ	2	7	221	230	1	3	64	68
รวม	40	28	890	958	13	11	258	282

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สภาปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งมีค่าผ่านเกณฑ์จึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปใช้กับ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2) การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Simple Correlation) โดยเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีค่าอำนาจจำแนก 0.30 ถึง 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบัน 0.31 ถึง 0.83 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ 0.39 ถึง 0.82

3) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ซึ่งมีค่า 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันอยู่ที่ 0.96 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์อยู่ที่ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ออกหนังสือราชการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึง ศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือราชการเสนอศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและนำหนังสือราชการที่ผ่านการพิจารณาแล้ว เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค Priority Need Index (PNI_{Modified})

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 4 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น		
1. การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม	3.22	0.75	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด	0.49	1
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	3.40	0.98	ปานกลาง	4.77	0.46	มากที่สุด	0.40	2
3. การสร้างบรรยากาศ องค์การนวัตกรรม	3.37	0.97	ปานกลาง	4.52	0.63	มากที่สุด	0.34	3
4. การทำงานเป็นทีม	3.64	0.97	มาก	4.70	0.53	มากที่สุด	0.28	4
รวม	3.44	0.94	ปานกลาง	4.70	0.52	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.66$, S.D. = 0.99) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ($\bar{x} = 3.22$, S.D. = 0.75) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.41) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.63) ลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) การมีความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.40$) การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$) และการทำงานเป็นทีม ($PNI_{\text{modified}} = 0.28$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์มีความเข้าใจในหลักการ มีความพยายามคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และคุ้นเคยกับการทำงานประสานงานผ่านเครือข่ายความร่วมมือ แต่ในทางปฏิบัติยังขาดแคลนทรัพยากรหรืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และยังขาดทักษะในการนำวิสัยทัศน์นวัตกรรมไปกำหนดเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและโครงการอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี กว้างขวาง (2566) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรวิทย์ จันทรศิริ (Chansirisira, 2022) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลางและต้องการการสนับสนุนด้านทรัพยากร

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ตระหนักและมีความต้องการยกระดับคุณภาพการบริหารในสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อรับการเสริมสร้างจากองค์การที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จะช่วยเสริมสร้าง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ส่งผลให้เกิดการสร้างนวัตกรรม การศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กร นวัตกรรมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธชัย เตมียา (2566) และวารุณี กว้างขวาง (2566) ที่พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้ บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเรียงลำดับความต้องการ จำเป็น ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม และการทำงานเป็นทีม สะท้อนให้เห็นว่า การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ต้องการเสริมสร้างอย่างเร่งด่วนที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ต้องการ เสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการวางแผนงานสำหรับวิสัยทัศน์นวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธชัย เตมียา (2566) พบว่าการมีวิสัยทัศน์นวัตกรรมเป็นความ ต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างลำดับแรกของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Farhan (2024) พบว่าวิสัยทัศน์นวัตกรรมของผู้บริหาร กับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จะช่วยสร้างเอกลักษณ์และความยั่งยืนให้แก่องค์กร ต่อมาเป็นการมีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เมื่อปฏิบัติงานจริงมักเผชิญปัญหากับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดและ ต้องการทักษะการตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่นและการคิดเชิงออกแบบเพื่อหาทางออกที่เหมาะสม กับปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Şen and Eren (2012) พบว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีความรู้ มีทักษะและความคิดเชิงนวัตกรรมที่นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงตามบริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาเป็นการสร้าง บรรยากาศองค์กรนวัตกรรมซึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับบริบท ของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการใช้เทคโนโลยี มาเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการบริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการลดภาระงานในการบริหารและ

เพิ่มความคล่องตัวให้แก่องค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aman-Ullah and others (2022) พบว่าปัจจัยด้านทุนของมนุษย์ในด้านความรู้และทักษะเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงกับการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ขององค์กร ต่อมาเป็นการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า ท่ามกลางภารกิจใหม่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ตามนโยบาย พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สั่งการมาเป็นผู้รับฟัง และสนับสนุน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ คอติมะห์ ลามะทา (2567) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นวัตกรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sutiyatno and others (2022) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความผูกพันของครูผ่านวัฒนธรรมองค์การในการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ควรนำผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 2.1 ควรมีการศึกษาลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ เพื่อให้ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

- คอตีมะห์ ลามะทา. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมการบริหารจัดการเรียนรู้ของครู สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดนราธิวาส. *Journal of Buddhist Education and Research*, 10(2), 96-112.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. (2567). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 130 ง หน้า 1* (9 พฤษภาคม 2567).
- ยุทธชัย เต็มวิถี. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 13(2), 71–83.
- วารุณี กว้างขวาง. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 12(2), 356-368.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). *การพัฒนาภาวะผู้นำการศึกษาในยุค : Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: ตักสิลาการพิมพ์.
- Aman-Ullah, A., Mehmood, W., Amin, S., & Abbas, Y. A. (2022). Human capital and organizational performance: A moderation study through innovative leadership. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7(4), 210. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2022.100261>

- Chansirisira, P. (2022). The Innovation Leadership Model for School Principal Under the Provincial Administrative Organizations in Province Zone Roi Kaen Sara Sin, Northeastern Thailand. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, 25(1), 1-12.
- Farhan, B. Y. (2024). Visionary leadership and innovative mindset for sustainable business development: Case studies and practical applications. *Research in Globalization*, 8(1), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2024.100219>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Şen, A., & Eren, E. (2012). Innovative Leadership for the Twenty-First Century. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 41(1), 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.04.001>
- Sutiyatno, S., Santoso, K. I., & Susilo, G. (2022). The Role of Innovation Leadership in Teacher Commitment: A Study of Organizational Culture. *International Journal of Educational Methodology*, 8(3), 595-607. <https://doi.org/10.12973/ijem.8.3.595>